

Europa

**Podręcznik
dla nauczycieli**

Unia Europejska

Symbole umieszczone w polach mają następujące znaczenie:

- Informacja
- Rozwiązanie
- Zalecenie

Niniejszy podręcznik dla nauczycieli oraz informator dla młodzieży można znaleźć w internecie pod adresem:

http://europa.eu/teachers-corner/index_pl.htm
bookshop.europa.eu

Komisja Europejska
Dyrekcja Generalna ds. Komunikacji Społecznej
Publikacje
1049 Bruksela
BELGIA

Manuskrypt ukończono w styczniu 2014 r.

Tekst: Eckart D. Stratenschulte, Europäische Akademie Berlin

Pierwotną wersję publikacji „Europa. Informator dla młodzieży” wydało akcjonariusz europa (Rząd RFN, Parlament Europejski, Komisja Europejska) w Niemczech. Publikacja została następnie poprawiona i zaktualizowana przez Dyрекcję Generalną ds. Komunikacji Społecznej Komisji Europejskiej. Pierwotny layout został opracowany przez Zeitbild Verlag oraz Agentur für Kommunikation, Berlin/MetaDesign AG, Berlin. Seria ilustracji z nastolatkami Alice, Jello, Patricią, Motianem i Janette również została przygotowana przez wydawnictwo Zeitbild.

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2014

ISBN 978-92-79-36406-8
doi:10.2775/29790

12 str. — 21 × 29,7 cm

© Unia Europejska, 2014

Przedruk dozwolony. W celu wykorzystania lub powielania zdjęć niezbędne jest uzyskanie zgody bezpośrednio od właścicieli praw autorskich.

NA-01-14-223-PL-C

1. Europa na co dzień

Celem dydaktycznym niniejszego rozdziału jest uświadomienie uczniom, jak dalece Unia Europejska (UE) ma wpływ na nasze codzienne życie. Ma to rozbudzić zainteresowanie tematem UE.

! Jak daleko jest „Bruksela”?

s. 5

Komisja Europejska przeprowadza dwa razy w roku ankietę, której celem jest poznanie opinii obywateli Unii Europejskiej na temat kwestii związanych z UE. Ankiety te są dostępne w internecie pod adresem: http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm

Strona startowa jest dostępna w języku angielskim i francuskim, jednak sprawozdania są najczęściej dostępne w różnych językach narodowych UE.

Wiedza na temat sposobu funkcjonowania Unii Europejskiej:

52 procent wszystkich obywateli UE – czyli ponad połowa – uważa, że wie, w jaki sposób funkcjonuje Unia Europejska.

Badanie opinii publicznej Eurobarometr, przeprowadzane regularnie przez Komisję Europejską, zawiera zawsze również kilka pytań, których celem jest sprawdzenie stanu wiedzy ankietowanych.

52 procent obywateli wie, że postowie do PE są wybierani przez obywateli danego kraju. 16 procent ankietowanych sądzi, że Szwajcaria jest członkiem UE, natomiast kolejne 13 procent przyznaje, że nie wie, czy kraj ten należy do Unii.

Źródło: Eurobarometr nr 77 (wiosna 2012) (http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb77/eb77_en.htm).

?/* Mały quiz europejski

s. 5

- Od przystąpienia Chorwacji w lipcu 2013 r. Unia Europejska liczy 28 państw członkowskich.
- Postowie do Parlamentu Europejskiego są wybierani **bezpośrednio przez obywateli, czyli w powszechnych i tajnych wyborach.**
- W chwili wydania informatora dla młodzieży (w 2013 r.) 17 państw członkowskich UE stosowało euro jako swoją walutę. Przyjęcie euro przez Łotwę w styczniu 2014 r. zwiększyło tę liczbę do 18.
- Całkowity budżet UE stanowi **niecałe 1 procent** wartości produktu krajowego brutto (PKB) państw członkowskich UE. PKB oznacza łączną wartość towarów i usług wyprodukowanych w ciągu jednego roku.
Dodatkowe informacje: <http://ec.europa.eu/budget/index.cfm>
- Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ma siedzibę w **Luksemburgu**. W Brukseli mieści się siedziba Komisji Europejskiej, natomiast Parlament Europejski znajduje się w Strasburgu (krótkie sesje plenarne odbywają się także w Brukseli). Miejscem podpisania obecnie obowiązującego traktatu jest stolica Portugalii – Lizbona.

Analizując wyniki quizu, należy zwrócić uwagę na to, czy uczniowie mają braki w wiedzy, czy też jedynie posiadają nieaktualne informacje.

* Co Unia Europejska ma wspólnego z naszym życiem?

s. 6

Po wykonaniu tego zadania zaleca się, aby zachęcić uczniów do podzielenia się swoimi dodatkowymi spostrzeżeniami i doświadczeniami.

? Nauka i studia za granicą

s. 8

Uczniowie z pewnością będą w stanie wskazać argumenty za pobytem za granicą oraz przeciwko niemu. Za wyjązdem mogą przemawiać: zebranie doświadczeń, poznanie nowych ludzi, uczenie się od innych nowych rozwiązań, poprawa umiejętności językowych, poszerzenie horyzontów i inne. Argumenty przeciwko pobytowi za granicą to na przykład: oderwanie od swojego otoczenia, trudności związane z uczeniem się w języku obcym (i wynikające stąd słabsze oceny), tęsknota za domem, problemy w związkach, wysokie koszty podróży służących utrzymaniu kontaktów z rodziną i przyjaciółmi i inne.

? Symbole europejskie

s. 9

1. **Paszport UE** – poświadczają, że posiadacz jest obywatelem Unii Europejskiej.
2. **Prawo jazdy UE** jest ważne w całej Unii. Zgodnie z obowiązującym prawem UE 110 różnych wzorów prawa jazdy zastąpiono w 2012 r. jednolitym dokumentem unijnym. Od tego momentu każde nowe prawo jazdy jest obowiązkowo wydawane według unijnego wzoru. Stare dokumenty będą obowiązywać jeszcze do roku 2033, kiedy to ich wymiana na nowe prawa jazdy stanie się obowiązkowa.
3. **Etykieta energetyczna UE** określa zużycie energii i wody przez urządzenia, z podziałem na klasy efektywności energetycznej od A (urządzenie oszczędne) do G (urządzenie marnujące energię).
4. **Oznakowanie CE** oznacza oznakowanie określonych produktów zgodnie z prawem UE i odnosi się do kwestii związanych z bezpieczeństwem produktów. Nie jest to znak jakości. Oznakowanie CE zostało utworzone przede wszystkim w celu zapewnienia użytkownikom końcowym bezpiecznych produktów w ramach swobodnego przepływu towarów w Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG). EOG obejmuje państwa członkowskie UE oraz państwa Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) (bez Szwajcarii). Oznakowanie CE jest często nazywane „paszportem” dla towarów na europejskim rynku wewnętrznym.
5. **Nowe logo ekologiczne UE**, które od 2010 r. musi być umieszczane na wszystkich produktach ekologicznych, gwarantuje – jak podaje Komisja Europejska – że:
 - co najmniej 95 procent składników produktu pochodzących z produkcji rolnej wyprodukowano w sposób ekologiczny;
 - produkt spełnia wymogi urzędowego systemu kontroli;
 - produkt pochodzi prosto od producenta lub przetwórcy i został dostarczony w zamkniętym opakowaniu;
 - produkt jest opatrzony nazwą producenta, przetwórcy lub hurtownika oraz nazwą lub kodem jednostki certyfikującej.*Źródło:* http://ec.europa.eu/agriculture/organic/consumer-confidence/logo-labelling_pl

2. Unia Europejska – kto to właściwie jest?

Celem dydaktycznym tego rozdziału jest zaprezentowanie uczniom państw członkowskich UE, a jednocześnie uświadomienie im, że Unia Europejska i Europa to pojęcia odrębne znaczeniowo. Rozdział ten służy przede wszystkim poszerzeniu wiedzy uczniów na temat UE. Nie należy jednak przy tym zapomnieć o motywach utworzenia Unii Europejskiej, czyli zapewnieniu pokoju pomiędzy państwami członkowskimi. Zaleca się zwrócenie w trakcie zajęć uwagi na fakt, iż UE w swojej pierwotnej formie, jako Europejska Wspólnota Węgla i Stali (EWWiS), została utworzona już kilka lat po wojnie. Traktat o EWWiS został podpisany w 1951 r. i wszedł w życie w roku 1952. W tym czasie między umawiającymi się stronami panowała jeszcze duża nieufność. Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą (EWG) oraz Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (EWEA) zostały podpisane w 1957 r. i weszły w życie w 1958 r. Określa się je także jako „traktaty rzymskie”.

? Jakie kraje należą do UE?

s. 11

Państwa członkowskie UE

Państwo	Rok przystąpienia	Liczba mieszkańców (2012)	Stolica
Belgia	Państwo założycielskie 1952/1958	11,1 mln	Bruksela
Francja	Państwo założycielskie 1952/1958	65,3 mln	Paryż
Niemcy	Państwo założycielskie 1952/1958	81,8 mln	Berlin
Włochy	Państwo założycielskie 1952/1958	60,8 mln	Rzym
Luksemburg	Państwo założycielskie 1952/1958	0,5 mln	Luksemburg
Holandia	Państwo założycielskie 1952/1958	16,7 mln	Amsterdam (*)
Dania	1973	5,5 mln	Kopenhaga
Irlandia	1973	4,5 mln	Dublin
Wielka Brytania	1973	62,9 mln	Londyn
Grecja	1981	11,3 mln	Ateny
Portugalia	1986	10,5 mln	Lizbona
Hiszpania	1986	46,1 mln	Madryt
Austria	1995	8,4 mln	Wiedeń
Finlandia	1995	5,4 mln	Helsinki
Szwecja	1995	9,4 mln	Sztokholm
Cypr	2004	0,8 mln	Nikozja
Czechy	2004	10,5 mln	Praga
Estonia	2004	1,3 mln	Tallin
Węgry	2004	9,9 mln	Budapeszt
Łotwa	2004	2,0 mln	Ryga
Litwa	2004	3,0 mln	Wilno
Malta	2004	0,4 mln	Valletta
Polska	2004	38,5 mln	Warszawa
Słowacja	2004	5,4 mln	Bratysława
Słowenia	2004	2,0 mln	Lublana
Bułgaria	2007	7,3 mln	Sofia
Rumunia	2007	21,3 mln	Bukareszt
Chorwacja	2013	4,4 mln	Zagrzeb

(*) Stolicą Holandii jest Amsterdam, mimo że siedziba rządu i rodziny królewskiej znajduje się w Hadze.

Źródło: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

Dodatkowe dane liczbowe i informacje we wszystkich językach urzędowych można znaleźć pod adresem: http://europa.eu/abc/euslides/index_pl.htm

Mapa powinna zostać odpowiednio oznaczona kolorami lub pomalowana: Belgia, Niemcy, Francja, Włochy, Luksemburg, Holandia – na czerwono; Dania, Wielka Brytania, Irlandia – na brązowo; Grecja – na różowo; Portugalia, Hiszpania – na żółto; Finlandia, Austria, Szwecja – na ciemnoniebiesko; Estonia, Łotwa, Litwa, Malta, Polska, Słowacja, Słowenia, Czechy, Węgry, Cypr – na zielono; Rumunia i Bułgaria – na jasnoniebiesko; Chorwacja – na fioletowo.

* Informacje o poszczególnych krajach

s. 11

Wielu uczniów posiada własne doświadczenia związane z pobytem w innym państwie członkowskim UE. Zaleca się zadanie uczniom następującego pytania: „Co jeszcze wiecie o krajach europejskich?”. Następnie należy odpowiednio ustrukturyzować uzyskane informacje.

W ten sposób – przynajmniej w odniesieniu do kilku państw członkowskich UE – mogą powstać naprawdę obszerne notatki. Uczniowie mogą wykonać to zadanie również w parach lub w grupach. Jednocześnie uczniowie będą mieli poczucie, że wnieśli do dyskusji własne doświadczenia.

1. Valletta na Malcie. Według informacji rządu Malty miasto liczy 6966 mieszkańców.
2. Najniższa średnia temperatura notowana jest w Wilnie (Litwa) (-11°C w styczniu). W lecie najcieplej jest w Nikozji, gdzie średnia maksymalna temperatura wynosi 37°C.
3. Najwyższym szczytem w UE jest Mont Blanc (4810 m), który znajduje się w Alpach na granicy Francji i Włoch.
4. UE graniczy z Morzem Północnym, Morzem Bałtyckim, Morzem Śródziemnym, Oceanem Atlantyckim oraz Morzem Czarnym.
5. W UE istnieje siedem monarchii (Belgia, Holandia, Luksemburg, Wielka Brytania, Dania, Szwecja i Hiszpania). Głową państwa w Belgii, Holandii, Szwecji i Hiszpanii jest król. Wielką Brytanię i Danię reprezentuje królowa, natomiast głową państwa w Luksemburgu jest wielki książę.
6. Trzy: niderlandzki, francuski i niemiecki.
7. Niemcy.
8. Francja z powierzchnią prawie 544 000 km².
9. Najdalej położoną na wschód stolicą w UE jest Nikozja. Współrzędne: 35°10'N, 33°21'O.

Specjalne pytanie dla ekspertów

10. Liczba gwiazd nie jest związana z liczbą państw członkowskich. Gwiazd jest dwanaście, ponieważ liczba ta jest tradycyjnie symbolem doskonałości, pełni i jedności. Dlatego też flaga pozostaje niezmienną, niezależnie od kolejnych rozszerzeń UE.

Źródło: http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/flag/index_pl.htm

? Czy mówicie po europejsku?

24 języki urzędowe to: angielski, bułgarski, chorwacki, czeski, duński, estoński, fiński, francuski, grecki, hiszpański, irlandzki, litewski, łotewski, maltański, niderlandzki, niemiecki, polski, portugalski, rumuński, słowacki, słoweński, szwedzki, węgierski, włoski.

? Historia UE na zdjęciach

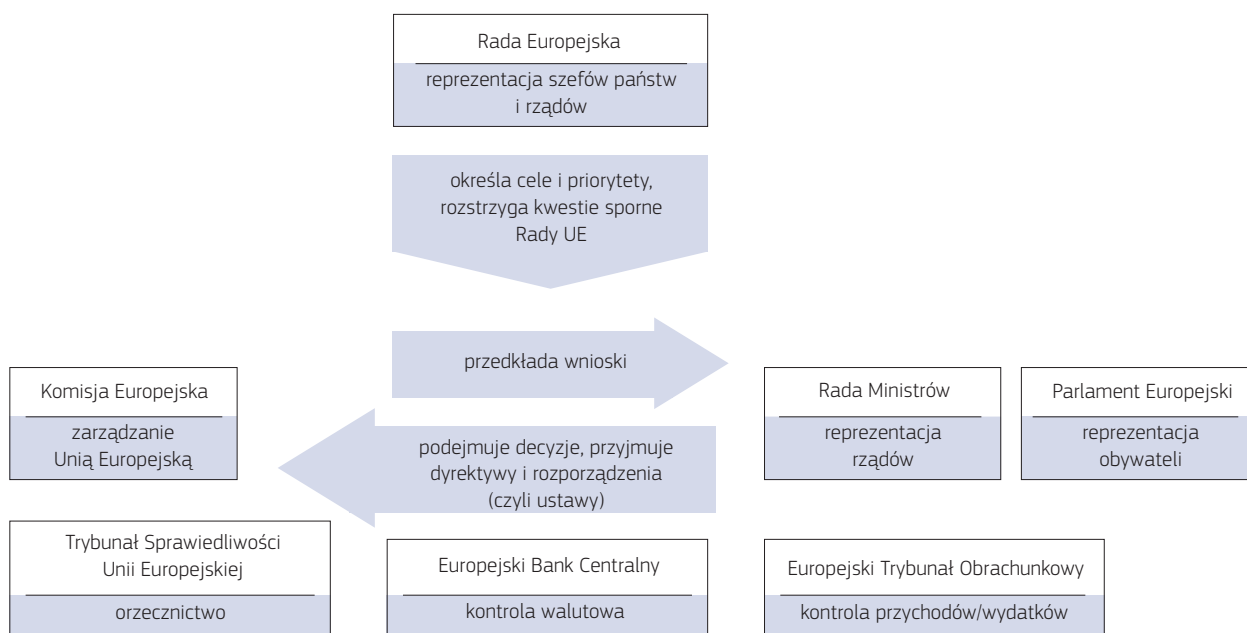
Lewa kolumna, z góry na dół: 6 – 1 – 3
Prawa kolumna, z góry na dół: 2 – 5 – 4 – 7

3. W jaki sposób funkcjonuje Unia Europejska?

Celem dydaktycznym tego rozdziału jest zapoznanie uczniów z instytucjami Unii Europejskiej, a także przybliżenie im sposobu funkcjonowania UE.

? Jakie są kompetencje poszczególnych organów w UE?

Opis	Rada Europejska	Rada Unii Europejskiej	Parlament Europejski	Komisja Europejska	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej	Europejski Bank Centralny	Europejski Trybunał Obrachunkowy
Przedstawia propozycje dotyczące przepisów UE	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐
W jego/jej skład wchodzi po jednym przedstawicielu każdego państwa członkowskiego	☒	☒	☐	☒	☒	Tylko kraje strefy euro	☒
Ustala wysokość stóp procentowych	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐
Kontroluje wydatki UE	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒
Jest wybierany/wybierana przez społeczeństwo	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐
Uchwala akty prawne UE (rozporządzenia/dyrektywy)	☐	☒	☒	☐	☐	☐	☐
Wyznacza przewodniczącego Komisji	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zarządza UE	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐
Reprezentuje interesy obywateli	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐
Reprezentuje interesy państw członkowskich, względnie ich rządów	☒	☒	☐	☐	☐	☐	☐
Decyduje o wykładni przepisów UE	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐
Określa kierunki polityki	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Od momentu wejścia w życie Traktatu z Lizbony istnieje nowy instrument wywierania wpływu przez obywateli – europejska inicjatywa obywatelska. Już 0,2 procent łącznej liczby ludności UE, czyli milion osób, wśród których są obywatele **co najmniej siedmiu (z obecnych 28) państw członkowskich**, może zmusić Komisję do zajęcia się określoną kwestią. W każdym z owoch siedmiu państw wymagana jest minimalna **liczba** sygnatariuszy. Nie wystarczy zatem, gdy 999 994 uczestników inicjatywy pochodzi z jednego kraju, natomiast pozostałe sześć państw jest reprezentowane tylko przez jedną osobę.

W przypadku inicjatywy obywatelskiej należy również pamiętać, że może odnosić się ona wyłącznie do spraw, które wchodzą w zakres kompetencji Unii Europejskiej i nie są sprzeczne z podstawowymi wartościami UE. I tak na przykład zgłoszenie inicjatywy obywatelskiej mającej na celu wprowadzenie kary śmierci jest niemożliwe, ponieważ byłoby to sprzeczne z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej. Również niedozwolona byłaby inicjatywa dotycząca organizacji szkolnictwa, ponieważ edukacja wchodzi w zakres kompetencji państw członkowskich. Inicjatywa obywatelska nie może prowadzić

automatycznie do rozstrzygnięć ustawodawczych: inicjatywa to nie referendum, może jednak mieć wpływ na określone decyzje lub też może skłonić do ich podjęcia. W związku z tym europejska inicjatywa obywatelska zalicza się do obszaru „kształtowania decyzji” (ang. *decision shaping*), a nie „podejmowania decyzji” (ang. *decision making*).

Organizatorzy inicjatywy mają rok na zebranie miliona deklaracji poparcia, które mogą być również przekazywane drogą elektroniczną. Obecnie trwa zbieranie podpisów pod różnymi inicjatywami. Aktualne zestawienie trwających inicjatyw można znaleźć pod adresem: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome?lg=pl>

Zadanie wykonywane przez uczniów można, po pierwsze, wykorzystać po to, aby młodzież sama określiła i wypracowała, co chciałaby uregulować i co jest dla niej istotne. Po drugie, można uzyskać informacje na temat kompetencji UE (i w konsekwencji zauważyć, zakres kompetencji UE w żadnym razie nie odnosi się do wszystkich obszarów).

Petycja (łac. *petitio* – wniosek, apel) oznacza podanie (prośbę lub skargę) kierowane do właściwych władz lub reprezentacji obywateli. Zazwyczaj chodzi o prośby obywateli do parlamentu o zmianę lub przyjęcie określonych ustaw. Możliwość wystąpienia z petycją stanowi powszechnie uznawaną część podstawowych praw demokratycznych. Petycje skierowane do parlamentów są przekazywane do komisji petycji, która je rozpatruje i na nie odpowiada.

W Parlamencie Europejskim utworzona została Komisja Petycji, która zajmuje się petycjami złożonymi przez obywateli. Osoba, która mieszka w jednym z państw członkowskich UE i która uważa, że jej prawa jako obywatela Unii zostały naruszone, a która pragnie złożyć indywidualną skargę lub wezwać Parlament Europejski do przyjęcia stanowiska w sprawie leżącej w interesie publicznym, może zwrócić się (indywidualnie lub łącznie z innymi osobami) do Komisji Petycji

na piśmie lub też za pośrednictwem stron internetowych Parlamentu Europejskiego.

Większość petycji rozpatrywanych przez Komisję Petycji dotyczy takich dziedzin, jak: zabezpieczenie społeczne, ochrona środowiska, harmonizacja podatków, swoboda przemieszczania się oraz uznawanie dyplomów.

Komisje petycji lub rzecznicy praw obywatelskich działają zazwyczaj także w parlamentach narodowych, do których obywatele mogą zwrócić się ze skargą. Informacje na ten temat znaleźć można na stronie internetowej Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich, na której przedstawiona jest także działalność Europejskiej Sieci Rzeczników Praw Obywatelskich: <http://www.ombudsman.europa.eu/home.faces>

Grupy polityczne w Parlamencie Europejskim		Liczba członków grupy politycznej
 EPP Grupa Europejskiej Partii Ludowej (Chrześcijańscy Demokraci)		274
 S&D Grupa Postępowego Sojuszu Socjalistów i Demokratów w Parlamencie Europejskim		194
 ALDE Grupa Porozumienia Liberałów i Demokratów na rzecz Europy		85
 ZIELONI/EFA Grupa Zielonych / Wolne Przymierze Europejskie		58
 ECR Europejscy Konserwatyści i Reformatorzy		57
 EFD Europa Wolności i Demokracji		31
 GUE/NGL Konfederacyjna Grupa Zjednoczonej Lewicy Europejskiej / Nordycka Zielona Lewica		35
NI Posłowie niezrzeszeni		32

Uwaga: Wielkość poszczególnych grup politycznych niekiedy ulega zmianie wskutek przystąpienia lub wystąpienia posłów.

Pod poniższym adresem można uzyskać informacje na temat wszystkich posłów do Parlamentu Europejskiego, wraz z ich przynależnością do grup politycznych: <http://www.europarl.europa.eu/meps/pl/map.html>

* Posłowie do PE z regionu s. 23

Posłowie do Parlamentu Europejskiego chcieliby przede wszystkim rozmawiać z młodzieżą. Proszę rozważyć, czy w ramach zajęć nie chcielibyście zaprosić do udziału w dyskusji jednego z posłów lub jedną z posełek do PE.

Wszyscy posłowie do Parlamentu Europejskiego oprócz biura w Brukseli posiadają także biuro w swoim okręgu wyborczym. W związku z tym łatwo jest się z nimi skontaktować. Szczegółowe informacje na ten temat znaleźć można pod adresem: <http://www.europarl.eu>

? Mały quiz europejski s. 23

1. Niemiecki socjaldemokrata **Martin Schulz** pełni funkcję przewodniczącego Parlamentu Europejskiego.
2. **Robert Schuman** w latach 1948–1952 pełnił funkcję ministra spraw zagranicznych Francji. Schuman, który zmarł w 1963 r., był jednym z założycieli Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali (EWWiS).
3. **José Manuel Barroso** z Portugalii jest przewodniczącym Komisji Europejskiej.
4. Belg **Herman Van Rompuy** sprawuje urząd przewodniczącego Rady Europejskiej.

4. Czym właściwie zajmuje się UE?

Celem dydaktycznym tego rozdziału jest przedstawienie uczniom najważniejszych obszarów polityki Unii Europejskiej.

? Mały quiz europejski s. 26

Rozwiązanie brzmi: 9 maja 1950 r. Jest to dzień, w którym minister spraw zagranicznych Francji Robert Schuman wystąpił z postulatem utworzenia Wspólnoty Europejskiej, co miało na celu zapewnienie trwałego pokoju w Europie. Z tej inicjatywy wyrosła Europejska Wspólnota Węgla i Stali (EWWiS), która rozpoczęła działalność w 1952 r. Była to pierwsza z trzech Wspólnot Europejskich. Następnie, na mocy traktatów rzymskich przyjętych w 1957 r., w roku 1958 powstały Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG) oraz Europejska Wspólnota Energii Atomowej (EWEA). Traktatem z Maastricht wspólnoty te zostały połączone w Unię Europejską (UE). Z politycznego punktu widzenia narodziny Unii Europejskiej datują się na dzień 9 maja 1950 r., czyli dokładnie pięć lat po zakończeniu drugiej wojny światowej.

Więcej informacji na ten temat można uzyskać pod adresem: http://europa.eu/about-eu/eu-history/founding-fathers/index_pl.htm

! Dyskusja na temat Eurogrupy s. 28

Zadanie przeprowadzenia dyskusji dotyczy bardzo delikatnej kwestii. Obecnie 18 państw strefy euro podejmuje wiele decyzji, które mają bezpośredni wpływ na wspólną walutę, ale również na inne państwa członkowskie UE. W związku z tym należy każdorazowo dokładnie rozważyć, jakie decyzje powinny być podejmowane na poszczególnych szczeblach. Eurogrupa, posiadająca własnego przewodniczącego – ministra finansów Holandii Jeroena Dijsselbloema – a także własną grupę roboczą, składa się z ministrów finansów 18 państw strefy euro i zajmuje się koordynacją polityki gospodarczej państw strefy euro. Ma to na celu zapewnienie najwyższego możliwego stopnia stabilności i spójności w tej strefie.

Eurogrupa stara się działać w porozumieniu z innymi państwami członkowskimi UE, w szczególności z krajami, które jako tzw. państwa *pre-ins* przyjmą w nadchodzących latach wspólną walutę. Przykładem tego rodzaju działań jest pakt euro plus, zgodnie z którym państwa sygnatariusze zobowiązują się do wdrożenia środków na rzecz wzmocnienia konkurencyjności. Nazwa tego paktu wiąże się z tym, że należą do niego państwa strefy euro plus inne państwa członkowskie UE (Bułgaria, Dania, Litwa, Łotwa, Polska, Rumunia).

Więcej informacji na temat Eurogrupy można znaleźć na jej stronie internetowej:

<http://eurozone.europa.eu>

Interesująca jest również publikacja dotycząca euro: <http://bookshop.europa.eu/pl/unia-gospodarcza-i-walutowa-oraz-euro-pbNA7012001/>

? Mały quiz europejski

s. 29

Do strefy euro NIE należą **Wielka Brytania, Polska i Szwecja**. Monety euro przedstawione na ilustracjach pochodzą z następujących państw (od lewej do prawej): Austria, Słowenia, Estonia, Grecja, Francja, Włochy, Niemcy, Holandia, Irlandia, Malta, Finlandia, Słowacja, Luksemburg, Portugalia, Cypr, Hiszpania, Belgia. W styczniu 2014 r. Łotwa przyjęła euro, zwiększając do 18 grono państw stosujących euro.

* Polityka łagodzenia zmiany klimatu – Czy uważacie, że polityka ta jest słuszna?

s. 31

Tabela, w której przedstawione zostały różne opinie, ma zachęcić uczniów do dyskusji. Łagodzenie zmiany klimatu jest przecież ważnym i aktualnym zagadnieniem, dlatego też wskazane jest kontynuowanie dyskusji z udziałem uczniów.

Propozycja zadania dla uczniów: Zajmijcie się w grupie jednym z trzech podstawowych celów w zakresie łagodzenia zmiany klimatu przyjętych przez Radę Europejską w marcu 2007 r. Znajdźcie informacje na temat konkretnych planów i możliwości, które mają służyć osiągnięciu tych celów. Zastanówcie się również, w jaki sposób każdy z obywateli może przyczynić się do ich realizacji. Wskażcie problemy, które mogą stać na przeszkodzie szybkiemu osiągnięciu wyznaczonych celów. Następnie omówcie wyniki na forum klasy.

! Karta praw podstawowych Unii Europejskiej

s. 32

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej została opracowana przez konwent składający się z przedstawicieli Parlamentu Europejskiego, parlamentów narodowych i rządów państw oraz Komisji Europejskiej.

*/? Drzewo polityki europejskiej

s. 33

Karta została uroczystie proklamowana na konferencji w Nicei w 2000 r. i od momentu wejścia w życie Traktatu z Lizbony w 2009 r. stanowi część obowiązującego prawa UE. Zadaniem konwentu nie było „wynalezienie” nowej konstytucji, ale odzworowanie istniejącej już w państwach członkowskich ochrony praw podstawowych, co w konsekwencji miało służyć wzmocnieniu europejskiej tożsamości. Karta praw podstawowych zawiera zatem katalog praw człowieka i praw podstawowych, które obowiązywały już wcześniej w UE. Niemniej jednak stanowi również istotny dokument prawny, ponieważ jest wiążąca dla wszystkich instytucji europejskich. Również sądy krajowe zobowiązane są przestrzegać Karty praw podstawowych przy stosowaniu prawa Unii Europejskiej. Wielka Brytania i Polska zastrzegły sobie tzw. klauzulę *opt-out*. Obowiązuje ona jednak wyłącznie w odniesieniu do możliwości zastosowania postanowień Karty praw podstawowych w kontekście krajowych procesów sądowych, a także określenia zakresu kompetencji Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w krajowych kwestiach prawnych. Obietnicę wprowadzenia tego rodzaju klauzuli uzyskały również Czechy.

Dzięki temu, że Karta praw podstawowych powstała w latach 90. XX w., czyli później niż większość konstytucji w UE, jest ona dokumentem bardzo nowoczesnym. I tak na przykład Karta przewiduje zakaz reprodukcyjnego klonowania istot ludzkich (art. 3 ust. 2 lit. d)), prawo do ochrony danych osobowych (art. 8 ust. 1), szczegółowe przepisy dotyczące niedyskryminacji ze względu na różne cechy, w tym orientację seksualną (art. 21), a także ustanowienie wysokiego poziomu ochrony konsumentów (art. 38). Uregulowano także prawo do dobrej administracji (art. 41) oraz prawo dostępu do dokumentów (art. 42). Pod artykułami określającymi pięćdziesiąt praw podstawowych, które zostały podzielone na rozdziały zatytułowane: „Godność”, „Wolności”, „Równość”, „Solidarność”, „Prawa obywatelskie” oraz „Wymiar sprawiedliwości”, znajdują się cztery artykuły, które określają tryb wprowadzenia w życie oraz zakres stosowania Karty.

Karta praw podstawowych nie zawiera na przykład prawa do posiadania pracy (choć przewiduje prawo do podejmowania pracy). Brakuje również przepisów dotyczących ochrony mniejszości etnicznych, chociaż zasada niedyskryminacji (art. 21 Karty) zawiera wyraźne odniesienie do mniejszości etnicznych.

Więcej informacji na ten temat można uzyskać pod adresem: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:12012P/TXT:PL:NOT>

Jeśli pozwala na to czas, warto przedstawić konkretne informacje dotyczące drzewa polityki europejskiej. Można na przykład poprosić uczniów, aby przez określony czas śledzili prasę codzienną i czasopisma pod kątem występowania tematów, które zostały przedstawione na wykresie. W ten sposób obszary polityki europejskiej zaprezentowane wyżej mogą zostać skonkretyzowane.

5. Europa idzie naprzód – rozszerzenie Unii Europejskiej

Celem dydaktycznym tego rozdziału jest zapoznanie uczniów z procesem rozszerzenia UE, a także wykazanie, że Unia Europejska stanowi wspólnotę opartą na pewnych wspólnych wartościach, która swoim potencjalnym członkom stawia konkretne wymagania.

? Jakie państwo może zostać członkiem Unii Europejskiej? s. 35

Państwo...	może zostać członkiem Unii Europejskiej	nie może zostać członkiem Unii Europejskiej
które nie zapewnia wolności prasy	☐	☒
które stosuje karę śmierci	☐	☒
które pozwala obywatelom organizować protesty antyrządowe	☒	☐
w którym odbywają się regularnie wybory do parlamentu	☒	☐
w którym dożywotnie rządy sprawuje prezydent, a po jego śmierci urząd obejmuje jego syn	☐	☒
w którym osoby homoseksualne korzystają z takich samych praw jak osoby heteroseksualne	☒	☐
w którym władza wojskowa kształtuje życie polityczne i w razie potrzeby ingeruje militarnie w politykę wewnętrzną	☐	☒
w którym obywatele uważa się za niewinnych do momentu stwierdzenia ich winy przez sąd	☒	☐
w którym istnieje tylko jedna partia polityczna, która w związku z tym zawsze tworzy rząd	☐	☒
które zapewnia ochronę mniejszości, nawet jeżeli większość chętnie wywierałaby większy nacisk na mniejszości.	☒	☐

! Gdzie przebiegają granice Europy? s. 36

Kwestie dotyczące członkostwa w różnego rodzaju sojuszach i organizacjach są uregulowane bardzo różnie. Do Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) należą między innymi również państwa Azji Środkowej, takie jak Kazachstan, Kirgistan, Tadżykistan, Turkmenistan i Uzbekistan (a nawet USA i Kanada ze względu na swoje znaczenie dla polityki bezpieczeństwa jako członkowie NATO). W eliminacjach do Mistrzostw Europy w piłce nożnej uczestniczyły na przykład reprezentacje Kazachstanu i Izraela.

* Gdzie kończy się Europa? s. 36

Dyskusja powinna unaocznić, że nie istnieje obiektywne kryterium, na podstawie którego można wyznaczyć granice Europy. W związku z tym niezbędne jest uwzględnienie szeregu różnych punktów widzenia, takich jak geografia, historia, kultura oraz poczucie przynależności. Rada Europy definiuje Europę w następujący sposób: „Europa jest podmiot, który chce być Europą”. Można by rozszerzyć powyższą definicję: „Europą jest podmiot, który chce być Europą i który inni jako Europę akceptują”.

? Bałkany Zachodnie. Gdzie się co znajduje? s. 37

Zob. mapka po prawej.

? Etapy na drodze do członkostwa w UE s. 38

0. Proces przystępowania do UE jeszcze się nie rozpoczął
1. Zawarcie układu o stabilizacji i stowarzyszeniu
2. Ratyfikacja układu o stabilizacji i stowarzyszeniu we wszystkich państwach członkowskich oraz w kraju partnerskim
3. Wprowadzenie w życie (wdrożenie) układu
4. Wniosek o członkostwo
5. Pozytywna opinia Komisji Europejskiej w sprawie wniosku o członkostwo
6. Przyznanie statusu kraju kandydującego
7. Rozpoczęcie negocjacji w sprawie przystąpienia
8. Udana zakończenie negocjacji w sprawie przystąpienia

9. Ratyfikacja traktatu akcesyjnego we wszystkich państwach członkowskich oraz w kraju partnerskim (przez parlamenty bądź w drodze referendum)
10. Ratyfikacja przez Parlament Europejski
11. Członkostwo

? Na których etapach znajdują się kraje Bałkanów Zachodnich? s. 38

Chorwacja: etap 11. Od 1 lipca 2013 r. Chorwacja jest państwem członkowskim.

Czarnogóra: etap 7.

Była jugosłowiańska republika Macedonii: etap 6.

Serbia: etap 7. Negocjacje akcesyjne rozpoczęły się w styczniu 2014 r.

Albania: etap 4.

Bośnia i Hercegowina: etap 1.

Kosowo nie jest uznawane za niepodległe państwo przez pięć państw członkowskich UE (Grecję, Rumunię, Słowację, Hiszpanię i Cypr) i nie jest jeszcze częścią tego procesu. W związku z tym Kosowo należy umieścić na etapie 0, czyli przed rozpoczęciem procesu akcesyjnego. Negocjacje akcesyjne z Turcją toczą się od 2005 r., a z Islandią od 2010 r. Rząd Islandii zdecydował w dniu 13 czerwca 2013 r. o wstrzymaniu negocjacji akcesyjnych.

Jeżeli pozwala na to czas, można zadać uczniom bardziej złożone zadanie, prosząc ich o zajęcie się w grupach jednym z państw bałkańskich. Uczniowie mają

zebrać informacje na

temat geografii,

historii, gospodarki

i polityki danego kraju

bałkańskiego. Na

zakończenie można

poprosić uczniów

o zaprezentowanie

zebranych informacji na forum

klasy oraz o udzielenie odpowiedzi

na następujące pytanie: Jakie argu-

menty przemawiają Waszym zdaniem za

przystąpieniem danego kraju do Unii Europej-

skiej, a jakie przeciwko takiemu przystąpieniu?

Kwestią, która w znacznym stopniu interesuje opinię publiczną, a z pewnością także uczniów, jest możliwe przystąpienie Turcji do UE. Turcja, z którą w 1963 r. zawarto układ o stowarzyszeniu, uzyskała w 1999 r. status kraju kandydującego. Od 2005 r. toczą się z tym krajem negocjacje akcesyjne, które w samej UE budzą pewne kontrowersje.

Każdemu argumentowi za przyjęciem Turcji towarzyszy argument przeciwko jej przyjęciu – i odwrotnie. Czy młode, dynamiczne społeczeństwo tureckie, które mogłoby korzystać ze swobody przemieszczania się, wniosłoby wkład w podniesienie konkurencyjności UE, czy też stanowiłoby obciążenie dla naszych rynków pracy? Czy ze względu na swoje położenie Turcja jako państwo członkowskie UE pełniłaby funkcję stabilizacyjną na Środkowym Wschodzie, czy też z uwagi na to, że

graniczy z Iranem, Irakiem i Syrią, przyczyniałaby się raczej do destabilizacji UE? Czy Turcja, ze swoim muzułmańskim społeczeństwem, pełniłaby rolę pomostu łączącego Europę z państwami muzułmańskimi, czy raczej stanowiłaby zagrożenie dla tożsamości europejskiej?

Powysze pytania pojawiły się w debacie publicznej i mogą także stanowić przedmiot dyskusji z udziałem uczniów. Można również poprosić uczniów o znalezienie w internecie aktualnych opinii na ten temat.

Aktualne informacje na temat Turcji oraz procesu jej zbliżenia z UE zawarte są w sporządzonym przez Komisję Europejską sprawozdaniu z postępu prac z października 2012 r. Dokument ten jest dostępny wyłącznie w języku angielskim. Można go znaleźć w internecie pod adresem:

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2012/package/tr_rapport_2012_en.pdf

6. Europa w świecie

Celem dydaktycznym tego rozdziału jest przedstawienie pozycji Europy w globalnym kontekście, a także nakreślenie wraz z uczniami roli Unii Europejskiej jako podmiotu działającego na arenie międzynarodowej.

Porównanie wielkości, liczby mieszkańców oraz powierzchni poszczególnych kontynentów

Kontynent	Powierzchnia (w km ²)	Procent powierzchni Ziemi	Liczba ludności	Miejsce pod względem liczby ludności	PKB (¹) na jednego mieszkańca w USD	Miejsce według PKB (¹)
Afryka	30,4 mln	20,3%	1 072 mln	2	1 576	6
Azja (łącznie z Bliskim Wschodem)	47,8 mln	30,0%	4 260 mln	1	2 941	5
Australia i Oceania	7,7 mln	5,2%	37 mln	6	39 052	1
Europa (²)	10 mln	6,7%	740 mln	3	25 434	3
Ameryka Północna	24,2 mln	16,3%	349 mln	5	32 077	2
Ameryka Południowa (³)	17,8 mln	12,0%	599 mln	4	9 024	4

(¹) PKB (PSN) = parytet siły nabywczej. Uwzględniono liczby bezwzględnie ważone według siły nabywczej, co zapewnia porównywalność uzyskanych wyników. Wszystkie wartości zostały zaokrąglone.

(²) łącznie z Turcją, z wyłączeniem Rosji.

(³) łącznie z Ameryką Środkową i Karaibami.

Źródła: „Encyclopaedia Britannica online”, 2012; „World population data sheet”, Międzynarodowy Fundusz Walutowy, 2012 (dostęp 23 maja 2013 r.).

Przedstawione dane liczbowe nie są tak dokładne, jak mogłoby się wydawać. Oprócz niedokładności statystycznych istnieją także różnice w definicjach. W przypadku powyższego zadania najważniejsze jest jednak pokazanie pewnych tendencji oraz ukazanie UE w szerszym kontekście.

Globalne wyzwania	Możliwe rozwiązanie
Wojny i konflikty wewnętrzne	Utrzymywanie pokoju poprzez interwencje wojskowe Wspieranie demokracji w innych krajach
Ubóstwo	Umorzenie długów krajom słabo rozwiniętym Otwarcie europejskich rynków na produkty pochodzące z krajów rozwijających się
Choroby	Tworzenie systemów opieki zdrowotnej w krajach słabiej rozwiniętych
Zapóźnienie gospodarcze	Pomoc rozwojowa dla Afryki
Ograniczone zasoby	Zabezpieczenie zasobów wody na świecie
Zależność energetyczna Europy	Współpraca energetyczna z państwami spoza Europy
Starzenie się społeczeństw w Europie	Odpowiednio zarządzana imigracja
Terroryzm	Dialog ze światem islamu Walka z międzynarodowym terroryzmem Bezpieczeństwo w internecie
Rozprzestrzenianie broni masowego rażenia	Międzynarodowe porozumienia o kontroli zbrojeń i o rozbrojeniu
Przestępczość zorganizowana	Międzynarodowa współpraca policyjna
Zagrożenia dla środowiska naturalnego	Łagodzenie zmiany klimatu Walka z zanieczyszczeniem mórz i oceanów

Lewa kolumna, z góry na dół:
10 – 7 – 3 – 8 – 5 – 4 – 1 – 2 – 9 – 6
Prawa kolumna, z góry na dół:
2 – 6 – 1 – 5 – 8 – 10 – 7 – 4 – 9 – 3
Dobry i bardzo trafny opis unijnej polityki rozwoju znaleźć można w internecie pod adresem:
http://europa.eu/pol/dev/index_pl.htm

przebywają tutaj już od kilku lat (i utrzymują się najczęściej z pracy dorywczej oraz pracy na czarno). Czy należy aresztować takie osoby, a następnie odsyłać do kraju, z którego pochodzą, nawet jeżeli przebywają w danym państwie przez dłuższy czas, czy też raczej zalegalizować ich pobyt?

Propozycja zadania dla uczniów: Proszę podzielić uczniów na dwie grupy, z których jedna ma opowiadać się za deportacją nielegalnych imigrantów, druga natomiast ma przekonywać do zalegalizowania ich pobytu.

Poniżej przedstawiono argumenty oraz obieguje opinie, które można zaprezentować uczniom. Uczniowie powinni jednak samodzielnie sformułować dodatkowe argumenty.

Istotną kwestią sporną jest pytanie o sposób postępowania z osobami, które przyjechały do naszych krajów nielegalnie, lecz

Za deportacją obcokrajowców mieszkających tutaj nielegalnie przemawia:	Za integracją obcokrajowców mieszkających tutaj nielegalnie przemawia:
Jeżeli ktoś przyjechał tu nielegalnie, to nie może legalnie tutaj pozostać. To przecież wyrzuciłoby do góry nogami cały porządek prawny.	Przyczyną przyjazdu imigrantów jest ubóstwo i desperacja. I nawet jeżeli nie możemy przyjąć wszystkich, to powinniśmy włączyć do naszego społeczeństwa osoby, które już tutaj są.
Nielegalni imigranci pracują na czarno, w związku z czym działają na szkodę naszych kas ubezpieczenia społecznego oraz naszego państwa, ponieważ nie płacą podatków i składek.	Jeżeli zapewnimy nielegalnym imigrantom odpowiednie dokumenty, to mogą również pracować legalnie. Wówczas będą płacić podatki i składki, co będzie korzystne dla nas wszystkich.
Nielegalni imigranci szczególnie często popadają w konflikt z prawem, ponieważ muszą w końcu skądś wziąć pieniądze.	Sytuacja, w której brak zalegalizowanego pobytu utrzymuje się przez dłuższy czas, niemal automatycznie popycha imigrantów w kierunku przestępczości. Zalegalizowanie pobytu prowadzi do zmniejszenia wskaźnika przestępczości wśród nielegalnych imigrantów.
W naszym kraju jest już wystarczająco dużo cudzoziemców. Nie możemy przyjąć ich więcej, bo nigdy nie uda się nam opanować bezrobocia.	Już teraz dostrzegamy w naszym kraju niedobór wykwalifikowanej siły roboczej, który nasili się jeszcze w kolejnych latach z uwagi na starzenie się społeczeństwa. W związku z tym powinniśmy się cieszyć z każdego pracownika. Jednak tylko imigranci, którzy przebywają u nas legalnie, mogą zdobyć niezbędne kwalifikacje i zapewnić swoim dzieciom dobre wykształcenie.

7. Przyszłość Europy

Celem dydaktycznym tego rozdziału jest przedstawienie uczniom informacji na temat przyszłości Unii Europejskiej, a także zachęcenie ich do własnych przemyśleń na temat dalszego przebiegu europejskiego procesu integracji.

Uczniowie powinni porównać swoje wyniki na forum klasy oraz sporządzić na przykład listę własnych postulatów wobec polityki.

W przypadku tego zadania nie ma „rozwiązań”, które można by przyporządkować jako prawidłowe lub błędne.

Celem zadania nie jest sformułowanie ostatecznych propozycji, a raczej pokazanie uczniom, jakie kwestie są obecnie przedmiotem dyskusji oraz że UE nie jest gotowym „produktem”, ale że obywatele oraz ich demokratycznie wybrani reprezentanci mogą i powinni ją kształtować i zmieniać w drodze decyzji politycznych.

Obecna sytuacja przedstawia się w następujący sposób:

Wielkość: Istnieją na ten temat różne poglądy. Obecnie (styczeń 2014 r.), po przystąpieniu do UE Chorwacji, Unia Europejska liczy 28 państw członkowskich. Rozpoczęto już negocjacje akcesyjne z Czarnogórą i Serbią. Ponadto UE prowadzi negocjacje z Turcją, a byłej jugosłowiańskiej republice Macedonii przyznany został status kraju kandydującego. Pozostałe państwa Bałkanów Zachodnich (Albania, Bośnia i Hercegowina) otrzymały obietnicę przystąpienia do UE w przypadku spełnienia określonych kryteriów. Ogólna obietnica przyjęcia do UE obejmuje także w zasadzie Kosowo, które w lutym 2008 r. ogłosiło niepodległość, co jednak nie zostało uznane przez wszystkie państwa członkowskie UE.

Kompetencje: Należy dokonać rozróżnienia pomiędzy wyłącznymi kompetencjami UE (np. w zakresie stanowienia przepisów celnych obowiązujących na wspólnej granicy zewnętrznej), kompetencjami mieszanymi (np. polityka transportowa), którymi UE dzieli się z państwami członkowskimi, oraz kompetencjami, które pozostają w gestii państw członkowskich (np. polityka edukacyjna). Obowiązuje przy tym zasada, że UE nie może sama sobie nadać kompetencji. Mogą one zostać jej przekazane wyłącznie przez państwa członkowskie. „Kompetencja przydzielania kompetencji” leży bowiem w gestii państw członkowskich.

Wojsko: W ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony Unia Europejska rozwija elementy wojskowe, posiada ponadto własne grupy bojowe. UE współpracuje przy tym ściśle z NATO, korzystając także z infrastruktury Sojuszu.

Konsekwencją kryzysu, który rozpoczął się 2008 r., było wdrożenie w Europie szeregu reform, w szczególności w sektorze finansowym i bankowym. Kryzys wywołał ponadto ważną dyskusję na temat przyszłości Unii Europejskiej, zarówno w państwach członkowskich, jak i na szczeblu europejskim. Debata ta została zainicjowana między innymi sprawozdaniami i przemówieniami wygłoszonymi przez przewodniczących instytucji europejskich. Materiał zawarty w podręczniku ucznia może stanowić podstawę do dyskusji na temat Europy, jaką uczniowie chcieliby widzieć w przyszłości. Czy Unia Europejska powinna rozwijać się w kierunku europejskiego państwa federalnego? A może uczniowie sądzą, że ich kraj powinien w przyszłości raczej osłabić swój związek z UE? A może powinno zostać tak, jak jest teraz?

Więcej informacji na ten temat można uzyskać tutaj:

Dlaczego potrzebujemy teraz Stanów Zjednoczonych Europy – przemówienie wiceprzewodniczącej Komisji Europejskiej Viviane Reding na Uniwersytecie w Pasawie, listopad 2012 r.:

http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-12-796_pl.htm

Plan działania na rzecz pogłębionej i rzeczywistej unii gospodarczej i walutowej – Komisja Europejska, listopad 2012 r.:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM2012.0777:FIN:PL:PDF>

W kierunku faktycznej unii gospodarczej i walutowej – sprawozdanie przewodniczącego Rady Europejskiej Hermana Van Rompuy’a, grudzień 2012 r.:

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/PL/ec/134201.pdf

Kwestie te zostały uregulowane w porozumieniu między UE i NATO (tzw. porozumienie Berlin Plus).

Podejmowanie decyzji: Większość aktów prawnych (dyrektyw i rozporządzeń) jest wydawana wspólnie przez Radę Ministrów i Parlament Europejski. Wejście w życie Traktatu z Lizbony spowodowało zlikwidowanie większości wyjątków od tej zasady. Polityka zagraniczna pozostaje jednak domeną państw członkowskich. UE prowadzi działalność dyplomatyczną w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (WPZiB) oraz wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony (WPBiO).

Proces decyzyjny: W tekście Traktatu określono dokładnie obszary objęte głosowaniem większościowym i obszary wymagające jednomyślności. Traktat z Lizbony zwiększył liczbę obszarów, w których decyzje są podejmowane większością głosów.

„Większość” niezbędna do podjęcia decyzji zostaje osiągnięta w przypadku uzyskania około 70 procent głosów ważonych (większość kwalifikowana), reprezentujących większość państw członkowskich i jednocześnie co najmniej 62 procent ludności UE. Traktat z Lizbony wprowadził tzw. podwójną większość. Oznacza to, że do podjęcia decyzji niezbędne jest uzyskanie większości głosów państw członkowskich (czyli 55 procent), reprezentujących większość ludności UE (czyli 65 procent). Przepis ten ma jednak wejść w życie dopiero w 2014 r. Ponadto do początku 2017 r. obowiązują w tym zakresie przepisy przejściowe.

Euro: Euro pełni nie tylko funkcje gospodarcze, lecz również (a może nawet przede wszystkim) polityczne, ponieważ zapewnia spójność powiększonej Unii Europejskiej. W ostatnich latach stało się jasne, że unia walutowa może funkcjonować wyłącznie wówczas, gdy towarzyszy jej unia polityczna. Sporne pozostaje, jakie konsekwencje pociąga to za sobą – kwestia ta jest przedmiotem żywych dyskusji między państwami członkowskimi, a także w obrębie poszczególnych krajów.

Posiadanie wspólnej waluty pozbawia państwa możliwości zrekompensowania własnych słabości poprzez obniżenie wartości waluty krajowej. Jeżeli kraje strefy euro nie przestrzegają wspólnie uzgodnionych zasad, to ostatecznie inne państwa ponoszą konsekwencje udzielenia gwarancji lub częściowego umorzenia ich długów. Z tego powodu UE podejmowała w ostatnich latach usilne starania na rzecz nadania strefie euro bardziej wiążącego charakteru. Wyrazem tej polityki jest Europejski Mechanizm Stabilności (EMS), którego środki przekazywane są wyłącznie po spełnieniu określonych warunków dotyczących reformy własnej gospodarki, a także pakt fiskalny, który nakłada na państwa członkowskie obowiązek redukcji poziomu zadłużenia. Ograniczenie suwerenności narodowej rekompensuje zatem fakt, że kraje strefy euro dysponują walutą międzynarodową, która zapewnia stabilność. W strefie euro nie występują koszty wymiany walut ani ryzyko walutowe, co w konsekwencji ułatwia eksport. Możliwość porównywania cen ułatwia klientom zamawianie towarów również z innych krajów, a tym samym dokonywanie bardziej korzystnych zakupów. Jest to istotny aspekt – szczególnie w erze internetu. Jednakże działania ratunkowe wdrażane na rzecz euro prowadzą do napięć pomiędzy państwami członkowskimi, a także – ze względu na restrykcyjną politykę oszczędnościową realizowaną w niektórych krajach – do sporów w samych państwach członkowskich.

Miejsca pracy: Choć ograniczenia budżetowe stanowią niezbędny warunek obniżenia wysokiego poziomu zadłużenia, to nie ulega również wątpliwości, że kryzys może zostać pokonany wyłącznie wówczas, gdy państwa członkowskie zdołają zachować lub też wzmocnić swoją konkurencyjność. Ze względów gospodarczych, ale również społecznych oraz wewnątrzpolitycznych, niezwykle ważne jest obniżenie stopy bezrobocia w państwach członkowskich UE. Regularnie przeprowadzane badanie opinii publicznej Eurobarometr bardzo wyraźnie pokazuje, że dla wielu Europejczyków bezrobocie jest najważniejszym problemem. Mniej więcej połowa ankietowanych przyznaje, że obawia się utraty pracy lub też boi się, że nie będzie w stanie szybko znaleźć (nowego) zatrudnienia. Wielu obywateli wyraźnie odczuwa skutki kryzysu finansowego i gospodarczego. Większość ankietowanych uważa, że Unia Europejska ma największy potencjał w walce z kryzysem (Eurobarometr nr 78) i ma nadzieję na wdrożenie przez UE odpowiednich działań. W nowym okresie finansowania 2014–2020 zaplanowano przeznaczenie jeszcze większych środków UE na realizację tego celu.

W strategii „Europa 2020” wskazano różne działania, które mają wspierać tworzenie nowych miejsc pracy. I tak planuje się w tym zakresie rozbudowę rynku wewnętrznego oraz usunięcie barier handlowych, co ma na celu poprawę dostępu do rynku przede wszystkim dla małych przedsiębiorstw, a tym samym wspieranie przedsiębiorczości. Do tworzenia miejsc pracy przyczynić się ma ponadto realizacja odpowiednio ukierunkowanych inwestycji, finansowanych w znacznym stopniu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności. Unia oczekuje ponadto, że na europejski rynek pracy pozytywnie wpłynie także rozwój handlu międzynarodowego.

W krótkiej perspektywie czasowej migracja w obrębie UE, której nasilenie obserwujemy w ostatnich latach, może złagodzić istniejące problemy. Nie może ona jednak stanowić alternatywy dla aktywnej polityki rynku pracy.

* Unia obywateli – zadanie dodatkowe

s. 52

Dodatkowym zadaniem dla uczniów mogłoby ewentualnie być wygłoszenie własnej prezentacji na wzór *Speakers' Corner*.

Propozycja zadania dla uczniów: Proszę zaprezentować uczniom słynny *Speakers' Corner* w londyńskim Hyde Parku, gdzie każdy może wygłosić przemowę na temat, który go nurtuje. Następnie proszę zasugerować uczniom, by zaaranżowali *Speakers' Corner*, którego tematem byłyby wybory do Parlamentu Europejskiego. Proszę poprosić uczniów, by zaprezentowali swoje opinie w formie przemowy i by starali się mówić w sposób możliwie zwięzły i zajmujący. Mowę taką mogliby wygłosić być może w jednym z języków obcych, których uczą się w szkole. Jakie są reakcje publiczności? Czy inni zgadzają się z mówcą? Jeśli nie, czy może uczniowie powinni przemysleć wystąpienie raz jeszcze?

Za źródło inspiracji i wiedzy na temat wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2014 r. służyć może następująca strona internetowa: http://europa.eu/youth/eu/article/european-elections-2014-are-you-voting_en

